

Odborné připomínky SKAV k textu revidovaného kurikula v rámci veřejné konzultace RVP PV a ZV

květen 2024

Stálá konference asociací ve vzdělávání (SKAV) vítá, že se Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) a Národní pedagogický institut ČR (NPI) rozhodly pro veřejnou konzultaci návrhu rámcových vzdělávacích programů pro předškolní a základní vzdělávání (dále jen RVP PV a ZV). Po více jak roce bez jakýchkoliv informací o průběhu revize se odborná veřejnost konečně může seznámit s pracovní verzí základních kurikulárních dokumentů v jejich nové podobě.

Toto stanovisko se dále vyjadřuje především k obsahu návrhů RVP ZV a PV v podobě, v jaké byly představeny začátkem dubna 2024 v rámci Veřejné konzultace. Až na výjimky se nevyjadřuje k procesu revize RVP, který se však na přijetí revidovaného kurikula a na jeho dopadu na vzdělávání významnou měrou podílí.

Z níže uvedených důvodů žádáme o druhé kolo veřejného připomínkování v momentě, kdy budou zapracované připomínky, dokončené všechny vazby, bude hotova těsná metodická podpora a předloženy ideálně všechny tři modelové školní vzdělávací programy (ŠVP).

Tento dokument je výsledkem dlouhodobé expertní práce členských organizací SKAV, reprezentující více než tři desítky organizací působících ve vzdělávání, které s předkládanými připomínkami vyjádřily shodu. Žádáme relevantní aktéry na MŠMT a v NPI, kteří mají přípravu revize RVP ZV a PV v gesci, aby tyto připomínky pečlivě zvážili a zahrnuli je do následných kroků. SKAV nabízí MŠMT a NPI svojí podporu a spolupráci a je připraven se zapojit do přípravy revize RVP ZV. Tyto připomínky navazují na předchozí [odborná stanoviska SKAV](#) k revizi RVP ZV.

I. Podněty obecného charakteru

- 1) **Oceňujeme a jednoznačně podporujeme základní směřování na kompetenční pojetí výuky, zachování a nové pojetí průřezových témat i orientaci na základní gramotnosti.** Podporujeme, že jsou zachovány prvky překračující hranice jednotlivých oborů a je snaha o jejich posílení. V tomto vidíme zásadní užitek, který může pomoci, aby děti rozvíjely to, co potřebují, aby mohly žít spokojený život a zvládat výzvy současného světa. Dále považujeme za posun žádoucím směrem to, že je stanoveno méně závazných výsledků učení a jsou širěji formulovány, což poskytuje větší svobodu a prostor pro jejich uchopení a interpretaci školou a učitelem, potenciálně i pro individualizaci. Podotýkáme však, že uchopení těchto příležitostí bude zcela zásadně záviset na dobré komunikaci základního smyslu revize směrem k pedagogické i širší veřejnosti, a stejně tak i na rozpracování a implementaci rozsáhlé a kvalitní metodické podpory.

- 2) **Význam a směřování revize RVP ZV nejsou v textu dostatečně zřetelně komunikovány, chybí jasně a konzistentně formulovaná vize.** Postrádáme stručné, přesvědčivé a srozumitelné sdělení toho, o jak významnou změnu jde, proč probíhá a kam míří. Stávající „motto“ (dosáhnout úspěchu žáků prostřednictvím „aktualizace, redukce a zdůraznění kompetenčního pojetí vzdělávacího obsahu“) popisuje spíše nástroje a není z něj zřejmé, jaká je hlavní vize změny a k čemu má konkrétně vést. V obecné části spíše rozměňuje, než zesiluje cíle uchopené ve Strategii 2030+, vyjádření cílů a smyslu reformy působí nepřehledně a nesourodě, logické návaznosti nejsou zřejmé ani dobře vysvětlené.

Pokud má být změna přijata, mělo by být pochopení jejího smyslu sdílené, tedy dobře vysvětlované a pochopené. Na základě RVP ZV vzniká požadavek, aby v rámci ŠVP byla vytvořena vize školy, ale samotné RVP ZV dostatečně nemodeluje, jak má vize vypadat. Již v úvodu by měl být artikulován vysoce atraktivní jasný a motivační cíl, kam celá revize směřuje a proč. Nabízíme ke zvážení například rámování prožitím úspěšného a užitečného života dětí a následně prospěchem pro společnost a okolní svět, čehož nelze dosahovat bez rozvoje klíčových kompetencí. Uvítáme znění takové vize, se kterou by se mohla identifikovat společnost, nebo alespoň její většina – příprava dětí na život ve stále rychleji měnícím se světě, vyžadujícím vysokou míru adaptace, odolnosti, předvídativosti, akceschopnosti, tvořivosti a spolupráce.

- 3) **V návrhu textu RVP ZV jsou nedostatečně vysvětleny logické provázanosti jednotlivých základních prvků: konkrétně klíčových kompetencí, průřezových témat a konkrétních očekávaných výstupů učení (OVU) vzdělávacích oborů.** Není explicitně uvedeno, že klíčové kompetence jsou závazné a že jsou realizovány napříč obory (přednost dostal předmětový přístup – viz dále). Dále, že průřezová témata by se měla realizovat provázáním výuky napříč předměty, například prostřednictvím projektové či tematické výuky (nikoli rozdělením do izolovaných, nepropojených částí v různých předmětech). Zároveň vnímáme, že i když stávající návrh textu tyto směry naznačuje, chybí v něm jasné a dostatečně konkrétní vodítko, jakým způsobem má toto škola realizovat. Stávající propojení jednotlivých OVU, těchto základních prvků, formou odkazů v IS RVP ZV zatím působí na mnoha místech spíše nahodile, bez další opory v popisech propojených s OVU.
- 4) **Jednotlivé výše zmíněné základní prvky nejsou v RVP ZV vyvážené, stále dominuje oborová struktura nad zaměřením na klíčové kompetence, průřezová témata a práci s kulturou a prostředím školy.** Nadále proto hrozí, že ani nové RVP ZV nezmění zažitou praxi dosahování výsledků učení převážně skrze izolované předměty, kopírující strukturu oborů. Považujeme proto za zásadní, aby se uchopení a nastavení práce s klíčovými kompetencemi, průřezovými tématy a kulturou a prostředím školy stalo jednou ze zásadních povinností školy. Tato povinnost by měla být ukotvena, rozšířena a konkretizována v závazné části úvodních kapitol RVP ZV. Zároveň je zásadní zajistit, aby se tato povinnost propsala i do modelových ŠVP a další metodické podpory (včetně její struktury), kde musí být ukázán vyvážený prostor a důraz na konkrétní práci nejen s oborovými OVU, ale nově také na konkrétní způsoby práce s klíčovými kompetencemi, průřezovými tématy a kulturou a prostředím školy.

Za zavádějící či problematické, a tedy vyžadující změnu považujeme např. tyto formulace v částech označených jako **Závazné pro ŠVP**:

„V ŠVP jsou očekávané výsledky učení klíčových kompetencí propojovány s očekávanými výsledky učení konkrétních vyučovacích předmětů, které vznikají ze vzdělávacích oborů.“ (kap. 4.1)

Komentář:

Předměty vůbec nemusí vznikat ze vzdělávacích oborů, škola si je může postavit zcela jinak a RVP ZV by k tomuto nemělo školy explicitně směřovat.

„K utváření klíčových kompetencí jsou využívány vzdělávací strategie [...], kterými učitel konstruuje pojetí uchopení vzdělávacího obsahu oboru tak, aby na úrovni vyučovacích předmětů (či jiné formy vzdělávání) směřovalo k utváření očekávaných výsledků učení klíčových kompetencí.“ (kap. 4.1)

Komentář:

Využití vzdělávacích strategií a dosahování OVU klíčových kompetencí je mnohem širší, než jen uplatnění na úrovni jednotlivých předmětů a jejich vzdělávacího obsahu. Na stejnou úroveň, na jakou je zde i jinde postaven předmět, by v textu RVP ZV měly být jmenovitě uvedeny i další možné formy vzdělávání, jako je tematická výuka, projekt, kurz (nikoli obecně odsunuty do závorky) a také práce se vzdělávacími strategiemi směřujícími k rozvoji klíčových kompetencí mimo tyto formy v celkovém životě školy – celoškolní akce, kultura a prostředí školy.

„V ŠVP školy rozpracují očekávané výsledky učení průřezových témat do dílčích očekávaných výsledků učení jednotlivých ročníků vyučovacích předmětů nebo dalších forem organizace vzdělávání.“ (kap. 4.3)

Komentář:

Formulace je nejasná a zavádějící. Optimální formou dosahování konkrétních OVU průřezových témat je vytvoření interdisciplinárních celků, nikoli pouze rozpracování do jakýchsi dílčích OVU v předmětech. Zároveň opět na úroveň předmětu by v textu RVP ZV měly být jmenovitě postaveny i tyto další interdisciplinární celky, jako je tematická výuka, projekt, kurz – v tomto ohledu je jasnější a srozumitelnější i současné RVP ZV: „Průřezová témata je možné využít jako integrativní součást vzdělávacího obsahu vyučovacích předmětů nebo v podobě samostatných předmětů, projektů, seminářů, kurzů a promítat se do kultury a prostředí školy apod.“

- 5) **Bez dostatečně rozpracovaných metodických materiálů (např. modelové ŠVP, více ukázkových úloh) se návrh RVP ZV jen velmi těžko připomínkuje, protože závazné RVP ZV vlastně tvoří jen úvodní kapitoly a seznam očekávaných výstupů učení.** V této situaci je velmi obtížné si představit, jak bude vypadat kompetenční, stupňované uchopení OVU, které jsou v závazné části často popsány jen holou větou. Bez minimálních časových dotací oborů, jejichž zrušení v RVP ZV jinak velmi vítáme, není

možné ověřit, že je vzdělávací obsah navrhovaného RVP ZV zvládnutelný, dokud podle něj nebude postaven první ŠVP.

II. Vztah textu návrhu RVP ZV ke strategickým dokumentům

Pro to, aby byla změna RVP ZV úspěšná, je klíčové, aby byla v souladu s již přijatými strategickými dokumenty. Porovnáváme proto RVP ZV s dvěma hlavními – se Strategii vzdělávací politiky ČR do roku 2030+ a s Hlavními směry revize RVP ZV.

Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+

Revize RVP ZV a metodická pomoc školám patří mezi klíčová opatření pro naplňování strategických cílů, které Strategie 2030+ stanovila. Proto je důležité revidovat, zda nový návrh RVP ZV skutečně pomáhá tyto cíle naplňovat.

Strategický cíl 1: *Zaměřit vzdělávání více na získávání kompetencí potřebných pro aktivní občanský, profesní a osobní život.*

Komentář:

- a) Důraz na kompetence je v předkládané verzi RVP ZV výraznější, proklamované kompetenční pojetí však stále zůstává spíše na povrchu, nepropisuje se dostatečně do vzdělávacích oborů. Pokud má revize kurikula přinést změnu do vzdělávání směrem k reálnému získávání kompetencí, je třeba zohlednit návrhy (níže) směrem k detailnějšímu popisu kompetencí a k jejich těsnějšímu propojení se vzdělávacím obsahem oblastí a oborů.
- b) V textu RVP ZV by měla být více zdůrazněna závaznost progresivních výchovně vzdělávacích strategií, bez kterých kompetence nelze rozvíjet.
- c) Text RVP ZV nabízí základní rámec, ale je zřejmé, že bude záviset na implementaci. Bez vhodné těsné metodické podpory a modelových ŠVP nelze míru, jakou revize přispěje k naplnění SC1, posoudit.
- d) Disponibilní hodiny mohou sloužit k podpoře rozvoje každého dítěte a poskytovat prostor pro autonomii ve vzdělávání, která je základem pro rozvoj kompetencí. To je třeba v textu RVP ZV výslovně uvést a vyžadovat využití disponibilních hodin pro tento účel v ŠVP.

Strategický cíl 2: *Snížit nerovnosti v přístupu ke kvalitnímu vzdělávání a umožnit maximální rozvoj potenciálu dětí, žáků a studentů.*

Komentář:

- a) Tento strategický cíl je v textu RVP ZV zásadně podpořen důrazem na kompetence a wellbeing a práci s formativním hodnocením, které tak stanovují dobrý základ pro snižování nerovností ve vzdělávání.

- b) Stávající znění návrhu RVP ZV však tento cíl podporuje jen omezeně. Vzdělávací obsah i nadále zůstává převážně oborově zaměřený, rozsah očekávaných výstupů učení mnoha oborů na 2. stupni reálně redukován nebyl, využití progresivních výchovně vzdělávacích strategií je nezávazné, v RVP ZV není tematizovaná podpora autonomie ve vzdělávání (tj. spolurozhodování žáka o tom co, kdy, kde, jak a s kým se učí) a pravidla pro užití disponibilních hodin jsou velmi obecná. Proti tomu stojí pevně stanovené uzlové body, které nenabízí možnost, že někteří žáci může požadované úrovně dosáhnout v odlišném časovém rámci.
- c) Vítáme posun k větší podpoře propojování předmětů a spolupráce pedagogů, nicméně k naplnění strategického cíle je nedostatečný. Text návrhu RVP ZV stále příliš konzervuje a podporuje předmětové pojetí (což je vidět i na přístupu k tvorbě a i pojetí veřejné konzultace). Především na druhém stupni, kdy každý učitel rozvíjí právě svůj předmět a má omezené možnosti spolupráce s dalšími učiteli, nepodporuje návrh RVP ZV koordinované úsilí pedagogů směrem k rozvoji každého žáka.
- d) Text návrhu RVP ZV nabízí základní rámec, nicméně je třeba do textu explicitně doplnit informace o tom, že každý žák potřebuje k dosažení uvedené míry kompetencí jinou dobu, intenzitu práce a podporu i vzhledem ke svému specifickému potenciálu a talentu.

Hlavní směry revize RVP ZV

Hlavní směry výrazně upřesnily zadání pro revizi RVP ZV. Vybíráme některé body tohoto zadání a komentujeme míru jejich dosažení.

Klíčové kompetence: Zároveň bude v RVP ZV aktualizováno a zpřesněno jejich vymezení, včetně stanovení úrovní jejich dosahování. Dojde k propojení klíčových kompetencí a očekávaných výstupů.

Komentář:

Technicky se toto stalo, v textu je uvedeno zásadní zpřesnění a rozšíření klíčových kompetencí, jejich OVU jsou na úrovni odkazů propojeny s OVU vzdělávacích oblastí. Nicméně navrhované RVP ZV zatím stále není plnohodnotně funkčně postaveno na kompetencích. Především postrádáme:

- a) vymezení jedné sady kompetencí pro celý systém vzdělávání od předškolního k celoživotnímu s celkově detailním popisem na několika úrovních dosahování jednotlivých kompetencí, kdy na úrovni ZŠ by bylo vhodné zvážit rozdělení na tři úrovně oproti stávajícím dvěma,
- b) funkční (nejen formální) propojení klíčových kompetencí s očekávanými výstupy učení jednotlivých oborů a dále funkční propojení klíčových kompetencí, průřezových témat a očekávaných výstupů učení.

Modernizace vzdělávacího obsahu: Jedním z hlavních cílů revize je modernizovat obsah tak, aby byly očekávané výstupy více propojeny s klíčovými kompetencemi. Tím bude vzdělávání

reagovat na jevy ve světě a společnosti, jako je například digitalizace, klimatická změna nebo nárůst populismu a autoritářství, zaměří se na udržitelnost, wellbeing žáků nebo kariérové dovednosti a podnikavost.

Komentář:

Při zkoumání míry dosažení tohoto cíle vidíme v předložené verzi RVP ZV zatím pouze malý posun. Propojení jednotlivých OVU s klíčovými kompetencemi je zatím nedostatečné, navíc na mnoha místech formální. Je diskutabilní, zda v předkládané podobě může přinést požadovanou reakci vzdělávání na výše uvedené jevy. Vnímáme zároveň, že některé obory reakci na aktuální společenské výzvy zahrnují, jejich míra napříč obory je však značně rozdílná. Na naplnění tohoto cíle bude nutné ještě výrazněji zapracovat. Jednak se musí vazby na klíčové kompetence, a také na průřezová témata, která hrají při přípravě žáků na uvedené jevy klíčovou roli, skutečně propsat do všech oborů, ne jen formalisticky. A za druhé bude nutné sjednotit míru tohoto propojení napříč obory.

Při zachování současné celkové časové dotace vznikne prostor pro využívání forem a metod výuky, které podporují rozvoj klíčových kompetencí a gramotností žáků.

Komentář:

Definice a popis výchovně vzdělávacích strategií, které vedou k rozvoji klíčových kompetencí, nejsou v závazné části textu RVP ZV uvedeny. Zároveň je toto úsilí podpořeno navýšením počtu disponibilních hodin, které vítáme. Klademe otázku, zda na 2. stupni skutečně došlo k odpovídající redukci vzdělávacího obsahu, a tím k vzniku zmíněného prostoru, kterou však bude možné odpovědět nejdříve po zveřejnění prvního modelového ŠVP.

Další cizí jazyk bude škola podle revidovaného RVP ZV muset povinně nabízet, žák si jej však nebude muset zvolit.

Komentář:

Tuto variantu považujeme za ideální, nicméně její ukotvení v textu závazného RVP ZV postrádáme.

Doporučujeme v RVP ZV více akcentovat již nyní existující možnost tvořit vyučovací předměty integrací vzdělávacího obsahu více vzdělávacích oborů (integrováný vyučovací předmět), možnost tvořit předměty seskupením či kombinací vzdělávacích obsahů i napříč/mezi vzdělávacími oblastmi.

Komentář:

Toto se v RVP ZV výslovně neuvádí, ani se to nepropisuje nepřímo do dalšího textu. Nové RVP ZV je zatím jak v samotné struktuře jeho znění, tak v procesech jeho tvorby, veřejné konzultace i implementace zásadně v tradičním smyslu „předmětově“ pojaté. Považujeme za důležité toto napravit.

Je třeba znovu vysvětlit a obsahově ukotvit všechny používané pojmy, zároveň dbát na to, zda jsou pro praxi nejen srozumitelné a pochopené ve správném kontextu, ale zároveň odpovídajícím způsobem používány v ŠVP a dalších kurikulárních dokumentech.

Komentář:

Tento bod v RVP ZV není zohledněn a je třeba nápravy, včetně zahrnutí vyjasnění nově zaváděných pojmů, jako jsou například „udržitelné technologie“. Na mnoha místech je text RVP ZV obtížně srozumitelný, plný zbytečných odborných termínů. Doporučujeme také konzistentnost při užívání nově zaváděných pojmů (např. wellbeing je někde uváděn také jako pohoda nebo osobní pohoda).

Nastavení základních gramotností a klíčových kompetencí jako víceúrovňových. Základní gramotnosti a klíčové kompetence budou nově pojaty jako stupňovité a budou formulovány v několika úrovních. Budou tedy vnímány jako kontinuum, jako cesta, nikoli cíl. Počet úrovní musí být zvolen tak, aby byl co nejnázne realizovatelný v praxi. Je důležité, aby bylo též možné jednotlivé úrovně gramotností a kompetencí sledovat.

a

Rozpracuje úroveň dosažení jednotlivých gramotností a kompetencí. Prováže jednotlivé úrovně základních gramotností a klíčových kompetencí s očekávanými výstupy.

Komentář:

Uvedené body nebyly funkčně naplněny. V RVP ZV jsou takto uvedeny pouze dvě úrovně (pro klíčové kompetence), resp. tři (pro základní gramotnosti). Úroveň detailu popisu u kompetencí i jejich jednotlivých úrovní je příliš nízká pro to, aby s nimi mohli pedagogové efektivně pracovat. Chybí rozpracované indikátory klíčových kompetencí. Chybí provázání kompetenčního rámce s předškolním vzděláváním. Navrhujeme jeden set kompetencí pro všechny stupně vzdělání od předškolního po celoživotní vzdělávání, kde na úrovni ZV považujeme za vhodné tři úrovně oproti stávajícím dvěma.

III. Klíčové kompetence

Jak vyplývá z dokumentů tvořících zadání pro revizi RVP ZV a jak bylo nejednou uvedeno i v [odborných stanoviscích SKAV](#), je důležité, aby bylo vzdělávání postavené na rozvoji klíčových kompetencí. Pokud hodnotíme předloženou verzi RVP ZV z tohoto pohledu, konstatujeme následující:

- 1) **Popis klíčových kompetencí v současném návrhu RVP ZV považujeme za nedostatečně detailní.** Každou jednotlivou kompetenci je nutné hlouběji popsat, a to ve všech úrovních nabývání, a to až na úroveň indikátorů. Kotvení úrovní k uzlovým bodům je možné, vzhledem k různému věku jejich dosahování je ale nutné takové kotvení považovat za orientační. Je zřejmé, že takovou odbornou práci nelze kvalitně zvládnout do podzimu 2024, i přesto považujeme toto úsilí za prioritní úkol (s přiděleným rozpočtem, zapojením klíčových odborníků na kompetence, projektovým řízením, atd.), jehož výstupy musí být následně propsány jak do samotného RVP ZV, tak i do metodické podpory.
- 2) **Text návrhu nedává dostatečné vodítko, jak bude ověřováno, že škola realizuje výuku podle kompetenčně pojatého kurikula.** Nedostatečně vyjádřené indikátory

především v obecných kapitolách považujeme za problematické, protože pak není možné vymáhat postupy uvedené v RVP ZV (např. ze strany České školní inspekce). Konkrétně navrhuje, aby „principy ŠVP“ (Kapitola 1.2) byly uvedeny jako závazné, nikoli jen zmíněné v nezávazném zdůvodnění.

- 3) **Nabývání klíčových kompetencí by mělo být vyjádřeno jednotnou sadou stupňů od předškolního až po celoživotní vzdělávání.** Oceňujeme proto vyšší provázanost mezi RVP pro PV a ZV než doposud, a to především v oblasti přechodu z PV na ZV (např. v oblasti předčtenářské gramotnosti a předmatematickém období). Takovouto míru provázání pak následně budeme očekávat i u RVP ZV při přechodu mezi 2. a 3. stupněm. Sladění klíčových kompetencí napříč návrhy však ještě není dopracované. Výsledkem by měla být jednotná sada klíčových kompetencí, se kterou pracujeme od předškolního vzdělávání, přes středoškolské až po celoživotní.
- 4) **Větší propojení očekávaných výsledků učení vzdělávacích oborů a oblastí s klíčovými kompetencemi.** Máme obavy, zda jsou všechny klíčové kompetence adekvátně a proporčně zahrnuty v konkrétních formulacích očekávaných výsledků učení vzdělávacích oborů. Tuto obavu také podněcuje fakt, že rozpracovávání klíčových kompetencí nepředcházelo formulaci očekávaných výsledků oborů, ale probíhaly souběžně, a navíc víceméně izolovaně. Finalizace klíčových kompetencí a jejich zpětné nasazování na vzdělávací obsah oborů probíhala ještě v posledních týdnech před zveřejněním textu RVP ZV k připomínkování, kdy byly formulace většiny oborových očekávaných výstupů učení již hotové. Žádáme proto o dodatečné ověření toho, jestli žádná kompetence (v závazné formulaci) ani její propojení s očekávanými výsledky učení není zásadně podreprezentována.

IV. Výchovně vzdělávací strategie

Výchovně vzdělávací strategie jsou cestou, jak rozvíjet kompetence, z tohoto pohledu jsou pro kompetenčně pojaté kurikulum zásadní.

Navrhujeme doplnit do povinných částí RVP ZV základní směry vzdělávacích strategií.

Vzdělávací strategie jsou zásadním nástrojem k dosahování kompetencí. Jejich základní směry je třeba v RVP ZV popsat jako povinné a závazné, včetně explicitního uvedení, že takové způsoby výuky musí realizovat každý učitel, a ne pouze každá škola.

Mezi základní směry vzdělávacích strategií podle SKAV patří:

- 1) **Participativní výuka** – ve výuce vytváříme prostor a podporu pro vyjadřování vlastního názoru žáků a umožňujeme jim spolurozhodovat o vhodných aspektech života školy.
- 2) **Výuka v kontaktu s okolním světem** – ve výuce vytváříme možnosti pro to, aby žáci získávali zkušenosti z prostředí mimo školu fyzického, společenského, digitálního – lze rozdělit na výuku v okolním přírodním a společenském prostředí a v digitálním prostředí.

- 3) **Mezioborová výuka** – učíme nejen „odděleně po předmětech“, ale ve výuce vytváříme i příležitosti, kdy žáci potřebují propojovat znalosti a dovednosti z různých oborů/předmětů.
- 4) **Projektová výuka** – žákovské projekty, ve kterých žáci pracují s vlastním nápadem; rysy projektové výuky: Projekt vychází z potřeb (potřeba získávat nové zkušenosti, odpovědnosti za svou činnost apod.) a zájmů žáků; vychází z konkrétní a aktuální situace, která se neomezuje jen na prostředí školy; Projekt je interdisciplinární; Projekt je především podnikem žáka; práce žáků v projektu přináší konkrétní produkt, tj. výstup, kterým se účastníci projektu prezentují; projekt se zpravidla uskutečňuje ve skupině; Projekt umožňuje začlenění školy do života obce nebo širší veřejnosti.
- 5) **Prostředí a klima školy** – k rozvoji klíčových kompetencí a dosahování jejich očekávaných výsledků učení vhodně utváříme a využíváme celoškolský přístup k práci s prostředím, vztahy a celkovým klimatem školy, pracujeme s ním ve výuce.

V. Další podněty k RVP ZV

V této části vyzdvihujeme a doplňujeme připomínky i nad rámec předchozích částí stanoviska:

- 1) Chybí explicitní pojmenování toho, že disponibilní hodiny je možné využít i jako prostor pro rozvoj autonomie ve vzdělávání (tj. možnost žáků podílet se na rozhodování o tom co, kdy, jak, s kým a kdy se učit).
- 2) Chybí konkrétní uchopení napojení na neformální vzdělávání, jak je uvedeno ve Strategii 2030+. Toto je potřeba konkrétněji popsat v obecné části a dále propsat u očekávaných výsledků učení alespoň do nezávazné/metodické části, jak při jejich dosahování pracovat v propojení s neformálním vzděláváním.
- 3) Oblasti podpory wellbeingu, která je jinak velmi dobře zpracovaná a vítáme ji, je podle našeho názoru potřeba posílit podporu v oblasti digitálního wellbeingu, stávající šíře jeho podpory ve stávajícím textu RVP ZV nám nepřijde dostatečná.
- 4) Vnímáme velký rozdíl mezi 1. a 2. stupněm. Doporučujeme věnovat úsilí sladění obou stupňů obsahově, formulačně i co do rozsahu redukce výstupů (např. redukce výstupů na 1. stupni může znamenat, že se vzdělávací obsah přesouvá na 2. stupeň – počítá se s tím?).
- 5) Přiřazení hodnot k jednotlivým OVU vnímáme jako příliš formální, stejně jako propojení s předcházejícími, souvisejícími a následujícími OVU. Považujeme za účelné hodnoty i propojení více provázat přímo se zněním očekávaných výstupů. Zároveň žádáme o zpětnou kontrolu toho, jestli jsou všechny jednotlivé hodnoty proporcionálně zastoupeny v obsahu závazného RVP ZV.
- 6) Vnímáme nekonzistentnost, velkou heterogenitu a různou míru detailu i posunu k modernímu kompetenčnímu pojetí u výstupů jednotlivých oborů. Považujeme za

užitečné tuto míru srovnat směrem k vyšším úrovním (např. dle Bloomovy taxonomie).

- 7) Očekávané výsledky učení větší části oborů jsou stále orientované poměrně vysoce akademicky, a tak se ve srovnání s předchozím RVP ZV obsah některých oborů příliš nezměnil (v rozporu se zadáním). Toto vede k obavám, jestli jsou OVU nového RVP ZV schopni naplňovat opravdu všichni žáci.
- 8) Vnímáme, že riziko přetrvávající dominance dosahování oborových znalostí nad klíčovými kompetencemi, základními gramotnostmi, průřezovými tématy a prostředím daným kulturou školy je významnou měrou dáno způsobem, jakým byl (a stále je, např. pro fázi implementace) proces revize RVP ZV řízen a koordinován. Celému procesu totiž stále výrazně dominuje oborově izolované uvažování. Tento přístup nutně vede k udržování statu quo, protože se propisuje do textu RVP ZV i do metodické podpory, což v důsledku nutně oslabuje oba strategické cíle vzdělávání – dosahování kompetencí a snižování nerovností.
- 9) Pokud má v tomto ohledu dojít ke změně, je nezbytně nutné, aby práce na revizi RVP ZV přestala probíhat v izolovaných pracovních skupinách, které nespolupracují. Pro zapracování připomínek, další úpravy textu RVP ZV, přípravu metodické podpory, podporu implementace apod. se oborové pracovní skupiny musí na pravidelné bázi setkávat, průběžně konzultovat výstupy své práce a společně hledat cesty, jak rozvíjet klíčové kompetence a základní gramotnosti napříč předměty. Bez této zásadní změny úhlu pohledu je jen malá šance, že ke změně ve školách v dohledné době dojde.

VI. Předškolní vzdělávání

Předškolní vzdělávání čelí mnoha výzvám, ať už jde o vysoký počet odkladů školní docházky, nedostatečnou spolupráci MŠ a ZŠ, nejasnosti podoby přípravných tříd nebo nedostatečnou mezioborovou spolupráci v péči o děti, které ze vzdělávacího systému navzdory zavedení povinného předškolního ročníku vypadávají. Revize RVP PV je snaha o aktualizaci kurikulárního dokumentu popisujícího, o co a jak má předškolní vzdělávání usilovat. Nesmíme ji však zaměňovat za nástroj pro řešení uvedených problémů.

Oceňujeme kvalitu zpracování návrhu RVP PV, jeho provázanost na další strategické dokumenty a snahu reagovat na měnící se svět. Jde o stručný a zhuštěný text, který vyžaduje další rozpracování. Klíčové budou následné implementační podpůrné dokumenty, které zatím nejsou k dispozici, a není tedy možné posuzovat kontext a praktický dosah revizí na zlepšení předškolního vzdělávání.

Níže uvádíme několik připomínek, které považujeme za zásadní. Věříme, že jejich zapracování pomůže podpořit porozumění záměrům revidovaného RVP PV v části terminologické i na úrovni praktického porozumění směřování vzdělávacího obsahu.

- 1) **Na revidované podobě RVP PV oceňujeme srozumitelnost, sjednocení odborné terminologie a zestručnění RVP PV.** Vysvětlení terminologie a upřesňující informace jsou plánovány v tzv. 2. vrstvě metodických komentářů, následně budou přidány i

příklady z praxe. **Považujeme za nezbytné opatřit text odkazy, které vysvětlí jednotlivé pojmy tak, aby se zabránilo chybným interpretacím** (např. u pojmů formativní a vrstevnické hodnocení).

Stejně tak je nutné ve 2. vrstvě vysvětlit navržené postupy (např. *Mateřská škola informuje zákonné zástupce o možnostech spolupráce se školskými poradenskými zařízeními a dalšími odborníky* – nevíme přesně, kdo může být další odborník, nebo *V denním programu je respektována individuální potřeba aktivity a odpočinku každého dítěte / Stravování probíhá s respektem k dítěti* – tyto formulace nabízí mnoho výkladů a je třeba je zpřesnit.)

- 2) **Popis toho, co je důležité pro plynulý přechod z MŠ do ZŠ, považujeme za neúplný, byť chápeme důraz autorského týmu na sociální a komunikační kompetence.** V současném RVP PV je tato část zpracována dobře a je možné z ní vycházet při její revizi (kap. Vymezení rámcového a školního vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání v systému kurikulárních dokumentů).
- 3) **Aktuálně navržený set kompetencí je zaměřen na společnost a rozvoj komunikačních a sociálních kompetencí, chybí kompetence směrem k udržitelnosti.** Je nesporné, že sociální kompetence jsou skutečně klíčové pro další vzdělávací a osobní rozvoj každého dítěte. Úroveň kompetencí je však ve stávajícím návrhu nevyvážená – chybí celá škála kompetencí zaměřených na jinou nežli společenskou oblast. Již na předškolním stupni je potřebné a zároveň možné a osvědčené rozvíjet hodnoty, postoje i dovednosti směřující k péči o životní prostředí, jeho zdroje, diverzitu. Je zásadní uvádět téma udržitelnosti na úrovni kompetencí i očekávaných výsledků učení.

Navrhujeme proto doplnit do názvu občanských kompetencí ještě kompetence k udržitelnosti a to tak, že nový název bude znít **„Kompetence k občanství a udržitelnosti“**. Tím zdůrazníme význam udržitelnosti v předškolním stupni a současně jej provážeme s RVP ZV, kde je udržitelnost ukotvena na úrovni klíčových kompetencí i očekávaných výsledků učení.

Použité zkratky:

RVP (ZV, PV) – rámcový vzdělávací program (pro základní vzdělávání, pro předškolní vzdělávání)

ŠVP – školní vzdělávací program

OVU – očekávaný výsledek učení (nahrazuje v novém RVP dříve používaný pojem „očekávaný výstup“ se srovnatelným významem)